

COP29: İklim finansmanı mücadelesi

Автор(и): Николай Петков, Климатека

Дата: 18.11.2024 Брой: 11/2024

En büyük yıllık iklim değişikliği konferansı – COP29 – Bakü, Azerbaycan'da düzenleniyor. Merkezi bir konu, Paris Anlaşması'nda belirlenen bir hedef olan, gelişmekte olan ülkeler için iklim değişikliğine uyum ve azaltım önlemlerinin finansmanının güncellenmesidir. COP29'un ilk üç gününde, dünya liderleri zirvesi gerçekleşti ve burada karbon kredileri için kurallar üzerinde anlaşmaya varıldı. Forumun bir kez daha otoriter yönetime sahip bir petrol üreticisi ülke tarafından ev sahipliği yapılması sorunlu olmaya devam ediyor. Bulgaristan, üst üste ikinci yıl kendi pavyonuna sahip ve Başkan Rumen Radev'in başkanlık ettiği 72 kişilik resmi bir delegasyonla katılıyor.

11-22 Kasım tarihleri arasında COP29, 200 ülkeden 66.000'den fazla delegenin katılımıyla Bakü'de düzenleniyor. Fosil yakıt şirketlerinin binlerce temsilcisi bir kez daha orada bulunuyor; bu, son birkaç COP'taki endişe verici eğilimi sürdürüyor ve müzakereleri daha da baltalıyor. İlk üç gün boyunca, forumun kararlarının

temellerini atmaya yönelik ülke temsilcilerinin üst düzey bir toplantısı gerçekleşti. Şimdiye kadar, konferans gündemindeki ana maddelerin çoğu üzerinde anlaşmaya varılamadı, ancak sonunda yine ana çağrılarını içeren bir belgenin imzalanması muhtemel.

Azerbaycan – bir petrol üreticisi ülke bir kez daha ev sahibi

Üst üste ikinci yıl, COP'a ev sahipliği yapan bir petrol üreticisi ülke. Azerbaycan'ın önümüzdeki on yılda fosil yakıt çıkarımını önemli ölçüde artırması bekleniyor ve 2026 yılına kadar AB'ye gaz ihracatının %17 artması için bir anlaşma bulunuyor.

Bu yıl ilk kez, konferans başkanlığı üç ülke arasında paylaşıyor – geçen yılın ev sahibi (Dubai), mevcut ev sahibi (Azerbaycan) ve gelecek yılın ev sahibi (Brezilya). İkisinin petrol üreticisi ülkeler olması da alarm verici bir sinyal. Bu tür hamleler, genellikle bu iklim konferanslarının yeterince iyi sonuçlar elde edememesinin ve devletler ve şirketler tarafından imaj temizliği için kullanılmasının bir nedeni oluyor. Azerbaycan Cumhurbaşkanı'nın kendisi fosil yakıtları "Tanrı'nın bir hediyesi" olarak nitelendirdi ve COP29'daki Azerbaycan temsilciliğinin baş direktörü, potansiyel yatırımcılarla fosil yakıt yatırımları ayarlarken kaydedildi.

Bu yıl müzakereler, iklim değişikliğini inkar etmesiyle bilinen Donald Trump'ın ABD seçimlerindeki zaferiyle daha da gölgeleniyor.

Seçim kampanyası sırasında bunu bir kez daha "büyük bir aldatmaca" olarak tanımladı. Amerika Birleşik Devletleri, Çin'den sonra en fazla fosil yakıt emisyonu üreten ülke. Önceki görev süresi boyunca Paris Anlaşması'ndan çekildi ve daha sonra Joe Biden bu eylemi 2021'de tersine çevirdi. Trump Ocak 2025'ten önce göreve başlamayacak olsa da, mevcut ABD yönetimi taahhütlerde bulunamaz. Genel olarak, Amerika Birleşik Devletleri'nin bir kez daha anlaşmadan çekilmesi ve fosil yakıt çıkarımı lehine çevre koruma politikalarını geri alma yönünde bir U dönüşü yapması bekleniyor. Carbon Brief'in bir analizine göre, yeni yönetimin öngörülen politikaları atmosfere 4 milyar ton sera gazı ekleyebilir.

En zenginler, ortalama bir insanın tüm bir ömür boyunca saldığından daha fazla karbonu bir buçuk saatte salıyor, dedi BM Genel Sekreteri António Guterres yeni bir Oxfam raporuna atıfta bulunarak bir açıklamada. Ayrıca fosil yakıtların kullanımını ikiye katlamanın saçmalık olduğunu ve temiz enerji devriminin burada olduğunu, hiçbir grubun, hiçbir işletmenin, hiçbir hükümetin bunu durduramayacağını belirtti. "Ancak (ülke delegeleri) bunun, küresel sıcaklık artışını 1,5°C ile sınırlamak için yeterince adil ve hızlı olmasını sağlamalı," diye ekledi.

Zirve net sonuçlar olmadan sona erdi

António Guterres konferansı duygusal bir açıklamayla açtı.

"Duyduğunuz ses, saatin tik tak sesi. Küresel sıcaklık artışını 1,5 santigrat derece ile sınırlama geri sayımının son anındayız. Ve zaman bizim lehimize işlemiyor."

"İklim finansmanı söz konusu olduğunda, dünya ödemeli yoksa insanlık bedelini öder," diye vurguladı BM başkanı ve dünya liderlerine "siz ve hükümetleriniz tek bir net gerçekle yönlendirilmelisiniz: iklim finansmanı bir hayır işi değil, yatırımdır; iklim eylemi gönüllü değil, zorunludur," dedi.

Gelişmekte olan ülkeler için uyum ve azaltım önlemlerinin finansmanı merkezi bir konu

Gelişmekte olan ülkelerde iklim değişikliğine uyum ve azaltım önlemlerinin finansmanı için "yeni kolektif niceliksel hedef" (NCQG) üzerinde müzakerelerde anlaşmaya varmak, bu yılki konferansın kilit bir konusu. Bu hedef, 2015 Paris Anlaşması tarafından gerektiriliyor; buna göre gelişmiş ülkeler, daha fakir ülkelere sera gazı emisyonlarını azaltabilmeleri ve iklim krizinin sonuçlarıyla (daha sık ve daha şiddetli aşırı olaylar gibi) başa çıkabilmeleri için iklim finansmanı sağlamalı.

En son tahminlere göre, Çin hariç gelişmekte olan ülkelerin yılda yaklaşık 1,3 trilyon ABD dolarına ihtiyacı var – gelişmekte olan ülkeler grubu (G77) bu miktarda ısrar ediyor. Bazı ekonomistler bunu 2,4 trilyon ABD doları olarak bile tahmin ediyor. Bu miktarın neredeyse yarısı muhtemelen mevcut ülke bütçelerinden ve yerel özel sektör yatırımlarından gelecek, geri kalanı – yaklaşık 1 trilyon – uluslararası iklim finansmanından sağlanmak zorunda kalacak.

Geçen yıl, ayrı bir "Kayıp ve Zarar" fonunun kurulması nihayet onaylandı, ancak çoğu uzman değerlendirmesine göre, 700 milyonluk başlangıç finansmanı yeterli olmaktan uzak – António Guterres tarafından da vurgulanan bir gerçek.

Karbon kredileri konusunda da ilerleme var

Pazartesi günü, ülkeler karbon kredileri için kalite standartlarına yeşil ışık yaktı; bu standartlar, BM tarafından desteklenen ve Paris İklim Anlaşması'nın 6. Maddesi uyarınca sera gazı emisyonlarını azaltma projelerini finanse edecek küresel bir karbon piyasasının başlatılması için çok önemli. Her şey yolunda giderse, piyasa 2025 yılında faaliyete geçebilir.

Teoride, karbon kredileri ülkelere veya şirketlere, ağaçlandırma gibi karbondioksit emisyonlarını azaltan veya onu atmosferden uzaklaştıran projeler için ödeme yapma ve üretilen kredileri kendi emisyonlarını dengelemek için kullanma olanağı sağlıyor.

Çoğu çevre örgütü geleneksel olarak emisyon ticareti planlarını eleştiriyor çünkü bu mekanizma aracılığıyla şirketlerin, süreçlerini ve üretimlerini karbonsuzlaştırmak için gerçek önlemler uygulamak yerine bir ücret karşılığında kirletmeye devam edebileceğinden korkuyorlar.

COP29 sırasında çevre aktivistlerinin karbon piyasalarına karşı protestosu. Kapak fotoğrafı kaynağı: Flickr.

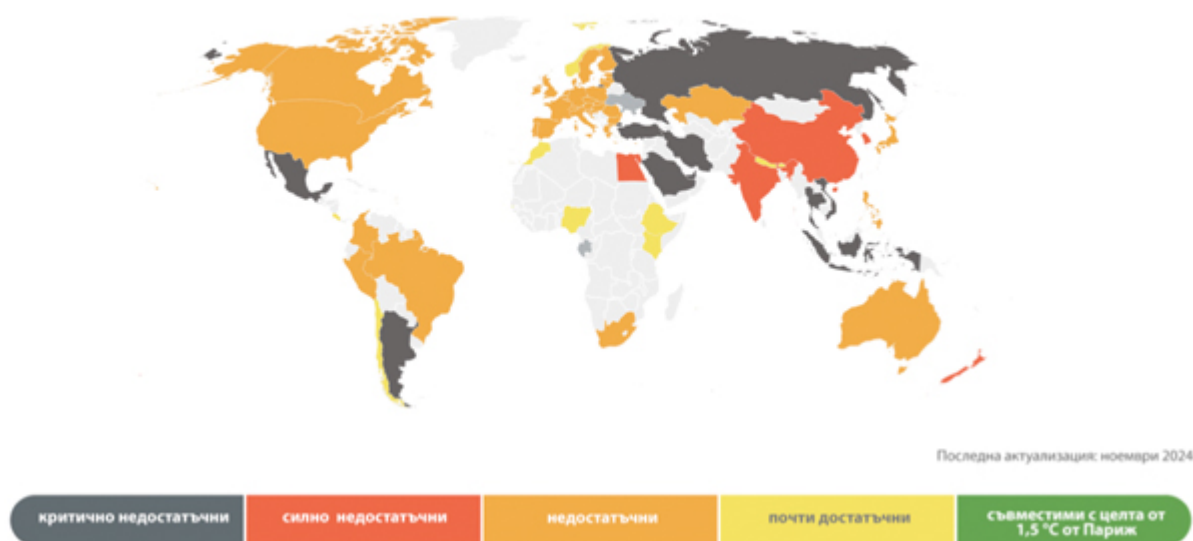
Her zamanki gibi, aktivistler bu yıl da forumda hazır bulunuyor, delegelerin ve kamuoyunun dikkatini çevreyi ve iklimi korumak için yeterli önlemlerin olmamasına çekmek için gösteriler düzenliyorlar.

Karbon piyasası, Amerika Birleşik Devletleri Paris Anlaşması'ndan çekilse bile, ABD şirketlerinin iklim değişikliğiyle mücadele için küresel çabalara katılmaya devam etmesinin yollarından biri olabilir. Bu olursa, ABD işletmeleri gönüllü hedeflerini karşılamak için kredi satın almaya devam edebilecek.

Ülkeler, Şubat 2025'e kadar yeni, daha iddialı emisyon azaltım hedefleri sunmakla yükümlü

Ulusal Olarak Belirlenmiş Katkılar (NDC'ler), her ülkenin Paris Anlaşması kapsamındaki iklim eylemi taahhütlerini temsil eder ve geleneksel olarak iklim konferanslarında önemli bir konudur, ancak bu yıl ikincil öneme sahiptir.

Съвместимост на Национално определените приноси на страните с целта от 1,5°C

Ülkelerin Ulusal Olarak Belirlenmiş Katkılarının Paris Anlaşması'nın hedefleriyle uyumluluğunun değerlendirmesi. Uyarlayan: Climate Action Tracker.

Ancak, konu ihmal edilemez, çünkü AB'nin de dahil olduğu çoğu ülkenin önlemleri, küresel ısınmanın 2°C'nin altında sınırlandırılmasını sağlamak için yetersiz (Şekil 2).

BM Çevre Programı'nın (UNEP) yeni bir raporuna göre, Paris'teki 1,5°C hedefine ulaşmak için 2030 yılına kadar sera gazı emisyonlarında %42'lik, 2035 yılına kadar ise %57'lik bir azalma gerekiyor. Ülkelerin yakında sunulacak